

Austatud lugeja!

Juridica 10. aastakäigu tähistamiseks toimus 2002. aastal lugejakonverents, mis oli pühendatud õigushariduse probleemidele Eestis. Väga esinduslik ettekandjate seltskond rääkis siis Tartu Ülikooli ja selle õigusteaduskonna tulevikust, praktika ootustest akadeemilise õigushariduse suhtes ja teaduskonna võimalustest. Konverentsil tõstatati teravalt õigushariduse ja teaduskonna tuleviku seisukohalt olulisi küsimusi ja kutsuti juristkonda üles sel teemal mõtteid vahetama. Rida selle konverentsi ettekanded on avaldatud 2002. aasta Juridica 4. numbris.

Sellest konverentsist on möödunud neli aastat. Nii mõndagi on muutunud. Siis oli Bologna deklaratsioonist lähtuv õigusteaduse reformitud õppekava alles välja töötatud, nüüd on esimesed üliõpilased selle õppekava alusel ülikooli lõpetamas. Maailm on läinud veel avatumaks, Eesti on Euroopa Liidu liige. Mõnedki tollal teravad probleemid on tasandunud. Aga küsimus „Kuhu lähed, Eesti õigusharidus ja õigusteadus?“ on endiselt aktuaalne. Ma ei arva, et selle teemaga ei ole vahepeal tegeldud. On küll, kuid kas ka piisavalt? Kas täna on meil selge, millisenahame näha Eesti õigusteadust ja -haridust tulevikus ning kas teame, kuidas püstitatud eesmärgi suunas liikuda? Tõenäoliselt mitte. Seda näitavad ka kaks käesoleva Juridica artiklit, mis järjekordselt sunnivad meid mõtlema Eesti õigusharidusele ja -teadusele tänases ning veel enam homses ja ülehomses maailmas.

Probleemid, millele Lauri Mälksoo ja Julia Laffranque sunnivad meid näkku vaatama, on teravad. Eesti õigusajakirja toimetajana on mul valus lugeda kriitikat teadusartiklite aadressil: just nagu avaldataks Eestis enamasti artikleid, mis tegelevad teadmiste siirdamisega Läänest Eesti keeleruumi. Valus küll, kuid see on tõde – ja me kõik teame seda juba ammu. Miks on seda siis valus lugeda? Sest selline teadmiste siirdamine ei ole enam see, mida me tahaks oma lugejale pakkuda. Nagu ütleb Lauri Mälksoo, selline juba olemasolevate teadmiste siirdamine on ühiskonna teatud arengufaasis äärmiselt tänuväärne ja vältimatu tegevus. Kuid kas see etapp ei peaks juba olema möödunud?

Ajakiri, mis koosneb toimetusväliste autorite kaastöödest, võib õigustada end sellega, et avaldatakse paremik sellest, mis ajakirjale avaldamiseks esitatakse. Kuid ajakirja rolli artiklite kvaliteedi tõstmisel ei saa kindlasti alahinnata. Seega on kriitika teadusartiklite kvaliteedi aadressil ka kriitika Juridica aadressil. Ja see on õigustatud kriitika.

Ehk on see kriitika ka edasiviiv. Kuna väga paljud artiklid tegelevad just nimelt teistes keeltes avaldatud probleemide ümbertõlkimisega Eesti konteksti, siis võib neid artikleid lugedes jääda mulje, et see on see, mida Juridicas näha tahetakse. Minult on küsitud avaldamisvõimaluste kohta, märkides tagasihoidlikult, et artiklis ei otsita lahendusi Läänest. Nagu oleks see teadusartikli olemuslik tingimus! On tulnud seista silmitsi ka arusaamaga, et teadusartikkel on see, mis toob lugejani eri õigusteadlaste seisukohad ja seejärel märgib lühidalt, kas artikli autor nõustub või ei nõustu ühe või teise seisukohaga. Sellist paljasõnalist „nõustun / ei nõustu“ hinnangut saab endale lubada aga vaid tsiteeritavast teadlasest veel kõlavama nimega teadlane, kui temagi.

Kui niikaugele on tulnud, siis ei saa enam seisma jääda. Kui öelda, et teadmiste siirdamisest on vähe, siis mis on piisav? Ühe võimaliku vastuse sellele küsimusele leiata Lauri Mälksoo artiklist. Ta ütleb, et peame pöörama infovoo vastupidiseks – mitte Läänest Eestisse, vaid Eestist Läände – ning seadma eesmärgiks, et õigusteaduslik töö tunduks võrdselt sisukana nii eesti kui ka mõnes maailma suurkeeles. See on püüdlemist väärt eesmärk. Kõrge, ehk isegi liiga kõrge, kuid veelkord – püüdlemist väärt!

Katrin Prükk